

4.4. Nová metodika výpočtu příspěvku na výkon státní správy pro obce v jednotlivých krajích

4.4.1. Reforma veřejné správy - ukončení činnosti okresních úřadů

Reforma veřejné správy představuje komplexní změnu celého systému veřejné správy a významný postup v její decentralizaci. Realizace II. fáze reformy územní veřejné správy představovala přenesení kompetencí z okresních úřadů převážně na územní samosprávné celky, tj. obce s rozšířenou působností a kraje, což mj. zahrnovalo také zabezpečení finančních prostředků a vytvoření materiálních podmínek pro výkon přenášených činností. Převod finančních prostředků byl realizován podle počtu funkčních míst, který stanovilo Ministerstvo vnitra. Počet funkčních míst byl stanoven na základě empirické zkušenosti s fungováním okresních úřadů a analýzy počtu zaměstnanců na okresních úřadech. Výsledkem analýzy byl závěr, že počet úředníků okresních úřadů na 1000 obyvatel klesá s rostoucím počtem obyvatel správního obvodu okresního úřadu. Tato závislost dokumentuje objektivně nižší efektivitu práce na menších úřadech, která souvisí s určitou výší fixních nákladů každého úřadu. Empiricky zjištěná závislost počtu úředníků na počtu obyvatel správního obvodu okresního úřadu byla základním parametrem pro stanovení počtu funkčních míst. Následně Ministerstvo financí stanovilo pro rok 2003 výši příspěvku na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností ve výši 334 tis. Kč na 1 delimitované funkční místo z okresních úřadů.

Tento způsob financování přenesené působnosti na obcích s rozšířenou působností byl považován pouze za přechodné (transformační) řešení, které mělo za cíl zajistit v rámci možností objektivní rozdělení finančních prostředků okresních úřadů mezi obce s rozšířenou působností potažmo další orgány a umožnit tak delimitaci zaměstnanců okresních úřadů. Obce, které neměly působnost obce s rozšířenou působností, byly nadále financovány příspěvkem na 100 obyvatel (systémem všem stejně), tzn. malé obce byly nadále podhodnoceny a velké obce nadhodnoceny. Zavedením financování obcí s rozšířenou působností také prostřednictvím funkčních míst se stal systém stanovení výše příspěvku na výkon státní správy nejednotný. Navíc došlo k prohloubení rozdílu, co se týče podílu úhrady výdajů na výkon státní správy odpovídajícími příjmy, mezi obcemi s rozšířenou působností (krytí výdajů z cca 90 %) na jedné straně a ostatními obcemi (krytí výdajů v úrovni menší než 50 %) na straně druhé.

4.4.2. Usnesení vlády č. 238/2004

Z výše uvedených důvodů a na základě stále častějších připomínek některých obcí a krajů poukazujících na nedostatečné financování přeneseného výkonu státní správy přijala vláda usnesení ze dne 17. března 2004 č. 238 o postupu optimalizace právního a ekonomického prostředí pro výkon veřejné správy orgány územních samosprávných celků, ve kterém uložila Ministerstvu vnitra zpracovat a předložit Ministerstvu financí koncepčně nový návrh na stanovení výše příspěvku na přenesenou působnost, který by respektoval vznesené připomínky a v rámci finančních možností státního rozpočtu umožnil postupné odstraňování nahromaděných disproporcí.

Ministerstvo vnitra předložilo Ministerstvu financí novou metodiku v polovině roku 2004. Realizace nové metodiky předpokládala navýšení finančních prostředků zejména z důvodu přijatelného narovnávání vzniklých disproporcí. Návrh státního rozpočtu pro rok 2005 však nepočítal s plánovaným navýšením v této oblasti, a tak nebyla nová metodika akceptována.

V návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2006 je metodika stanovení výše příspěvku aktualizována vzhledem ke změnám správních obvodů některých úřadů vykonávajících přenesenou působnost (matriční a stavební úřady) a na základě detailní analýzy výdajů a příjmů souvisejících s výkonem státní správy provedenou u obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností.

Tato analýza přinesla mj. následující informace:

- hlavní výdajovou složkou v rámci výkonu státní správy u obcí jsou mzdové výdaje (u obcí s rozšířenou působností 65 % a u obcí s pověřeným obecním úřadem 61 %);
- výdaje na výkon státní správy v přepočtu na 1000 obyvatel správního obvodu mají s rostoucím počtem obyvatel správního obvodu klesající závislost;
- podíl zaměstnanců na výkon státní správy je v průměru u obcí s rozšířenou působností 64 % a u obcí s pověřeným obecním úřadem 51 %;
- výdaje na výkon státní správy jsou u obcí s rozšířenou působností hrazeny v průměru z 84 % a u obcí s pověřeným obecním úřadem v průměru z 55 %.

4.4.3. Nová metodika výpočtu příspěvku na výkon státní správy

V rámci určitého typu působnosti je poskytování příspěvku odvozeno od dvou kritérií. Jedním z kritérií pro stanovení výše příspěvku je počet obyvatel žijících ve správním obvodu příslušného úřadu, druhým pak je podíl počtu obyvatel správního centra a počtu obyvatel ve správním obvodu. Zejména první z uvedených kritérií se již osvědčilo při stanovení počtu funkčních míst na obce s rozšířenou působností v rámci II. fáze reformy veřejné správy, jak bylo výše popsáno. Druhé kritérium je zavedeno proto, aby částečně kompenzovalo finanční náklady na výkon přenesené působnosti pro občany obcí, na které obec vykonávající tuto působnost nedostává podíl na daňových výnosech. Z těchto daňových výnosů, tedy z tzv. vlastních příjmů, by měla obec vykonávající státní správu v přenesené působnosti podle deklarované konstrukce příspěvku finančně dokrýt náklady spojené s tímto výkonem.

Stručně lze charakterizovat novou metodiku třemi body:

- jednotný způsob stanovení výše příspěvku pro všechny kategorie obcí;
- dvě kritéria vycházející z počtu obyvatel správního obvodu;
- postupné odstraňování finančních disproporcí vzniklých zejména v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Pro rok 2006 se navrhuje valorizace finančních prostředků určených na výkon státní správy o 2,5 %. I přes zmíněné navýšení dojde u 34 obcí s rozšířenou působností v souvislosti s přechodem na novou metodiku k poklesu výše příspěvku na výkon státní správy ve srovnání s objemem, který by obce obdržely v roce 2006 při použití stávajícího způsobu propočtu příspěvku na výkon státní správy. Pokles je odůvodnitelný tím, že těmto obcím byl jednorázově navýšen příspěvek na výkon státní správy v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, kdy bylo potřeba zajistit plynulý přechod zaměstnanců okresních úřadů na nová působiště. Nová metodika směřuje k odstranění těchto disproporcí.

Obcím, u nichž by došlo k poklesu příspěvku o více než 2 %, bude pokles nad 2 % finančně kompenzován. Celkem se jedná o 15 obcí s rozšířenou působností a celková částka

finanční kompenzace činí 16,5 mil. Kč. Seznam obcí, kterým se vlivem nové metodiky výpočtu snižuje příspěvek na výkon státní správy, je uveden v příloze č. 5.

Celkové navýšení příspěvku proti roku 2005 činí u obcí 177,2 mil. Kč (bez kompenzace 160,7 mil. Kč). U krajů činí navýšení 24,6 mil. Kč a u hl. m. Prahy 12,4 mil. Kč. Celkový objem příspěvku na výkon státní správy na rok 2006 je navrhován pro obce ve výši 6 607,1 mil. Kč, pro kraje 933,8 mil. Kč¹ a pro hl. m. Prahu 501,9 mil. Kč⁴.

---

⁴ Objem nezahrnuje příspěvek na jednotky dobrovolných hasičů obcí, který je součástí příspěvku na výkon státní správy ve finančních vztazích k rozpočtům krajů a ve finančním vztahu k rozpočtu hl. m. Prahy.